

Reactie internetconsultatie eDNA

Het RVO geeft aan eDNA als erkende maatregel op te willen nemen in de regelingswijziging, om "invulling te geven aan de specifieke zorgplicht Artikel 11.27 van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal)".

Om iets als erkende maatregel toe te passen moet er op voorhand duidelijk en betrouwbaar onderzoek zijn uitgevoerd. Op basis van de aangeleverde stukken is dit onderzoek nog niet afgerond. Daarnaast zijn in de huidige onderzoeken diverse aannames gedaan en wordt er zelfs gesteld dat voor diverse soorten onvoldoende betrouwbare data verzameld kon worden. Op dit moment is niet duidelijk of eDNA als voldoende betrouwbare en zorgvuldige maatregel kan worden toegepast, en om daarmee te voldoen aan de specifieke zorgplicht.

1. Op basis van eDNA kan alleen een soort achterhaald worden. Er kan geen uitspraak worden gedaan over welke type verblijfplaatsen aanwezig zijn. Er kan dus ook geen uitspraak worden gedaan over de functie en het belang van de betreffende gebouwen voor de aanwezige vleermuissoorten.
2. Het aantal dieren kan niet worden bepaald. Hierdoor kan je niet de populatie in kaart brengen. Er kan dus ook geen effect bepaald worden op de staat van instandhouding van vleermuissoorten.
3. Er is zeer beperkt onderzoek uitgevoerd naar bijzondere soorten. Daarnaast lijken deze soorten gemist te worden bij analyses, juist wanneer deze soorten meer aandacht nodig hebben en beter beschermd moeten worden.
4. Omdat er geen functie, of het aantal dieren, per soort bepaald kan worden kan er ook geen goed compensatieplan opgesteld worden.

Hoe worden bijvoorbeeld de kraamverblijfplaatsen gecompenseerd? In de regeling wordt ervan uitgegaan dat het NVI (Natuurvriendelijk Isoleren) gebruikt kan worden wanneer er DNA-sporen van vleermuizen worden aangetroffen. De kans dat verblijfplaatsen niet of niet goed worden gecompenseerd is op basis van deze werkwijze zeer groot. Dit heeft een enorm effect op de staat van instandhouding van vleermuissoorten.

5. De vergelijkingen tussen protocolonderzoek en DNA-onderzoek zijn onduidelijk en incompleet:

Tijdens alle uitgevoerde onderzoeken zijn in 2023 protocolonderzoeken uitgevoerd en in 2024 DNA-onderzoeken uitgevoerd. Deze resultaten zijn met elkaar vergeleken. Er zijn echter geen protocolonderzoeken in 2024 uitgevoerd waardoor er geen goede vergelijking gemaakt kan worden tussen deze onderzoeksjaren.

In het onderzoek van Arcadis is geen protocolonderzoek in het najaar uitgevoerd, in deze periode worden tijdens protocolonderzoek juist meer activiteiten van vleermuizen waargenomen. Hierdoor is er geen complete vergelijking gemaakt tussen de verschillende onderzoeksmethoden.

Daarnaast worden in de uitgevoerde onderzoeken meerdere aannames gedaan en zijn er kleine steekproeven uitgevoerd verdeeld over een beperkt deel van Nederland. Op basis hiervan is op dit moment onvoldoende wetenschappelijk onderzoek uitgevoerd om de efficiëntie en betrouwbaarheid van eDNA tov protocolonderzoek te kunnen bepalen.

6. Alle openingen van een gebouw, en alle te isoleren gebouwen, moeten bemonsterd worden. Wanneer een opening gemist wordt dan mis je een verblijfplaats. In de praktijk is het niet realistisch om alle openingen te bemonsteren, waardoor er altijd verblijfplaatsen gemist zullen worden en daardoor woningen onterecht vrijgegeven worden voor vleermuizen.
7. Het is onduidelijk hoe het onderzoek met eDNA goed en onafhankelijk wordt uitgevoerd. Bemonstering vindt plaats vanaf de grond, hogere verdiepingen en gebouwen zijn hierdoor onmogelijk goed te bemonsteren. Er zijn (op grote schaal) geen onafhankelijke bedrijven gespecialiseerd in het goed bemonsteren van de woningen. Wie gaat dit doen en hoe wordt voorkomen dat hier misbruik van wordt gemaakt?

Hoe wordt er omgegaan met positieve resultaten van mengmonsters? Wanneer je meerdere openingen bemonsterd, en het mengmonster positief is, is er dan sprake van meerdere verblijfplaatsen in één woning? Of wordt dit beschouwd als één verblijfplaats? Hoe wordt dit gecompenseerd?

8. Er zijn onduidelijkheden over de kosten. Er wordt gesteld dat onderzoek mbv eDNA goedkoper is dan regulier onderzoek. Er zijn alleen nog steeds onduidelijkheden over hoeveel monsters per woning geanalyseerd moeten worden. In de uitgevoerde onderzoeken van Datura is rekening gehouden met één monster per adres (grondgebonden rijtjeswoning). Op basis hiervan is door Datura een kostenanalyse gemaakt. In het concept wijziging Omgevingsregeling wordt echter rekening gehouden met één monster per opening per adres. Dit zijn beduidend meer analyses, wat enorme consequenties heeft voor de onderzoekskosten. Met andere woorden: er wordt onjuist gebruik gemaakt van de uitgevoerde kostenanalyse, en de kosten voor eDNA-onderzoek liggen in de praktijk dus (vele malen) hoger dan wordt voorgelegd.
9. Er wordt alleen rekening gehouden met spouwmuurisolatie en er wordt geen rekening gehouden met andere beschermde diersoorten. Deze methode kan dus nooit een ecologische quickscan of een nader ecologisch onderzoek vervangen en kan met de huidige inzichten alleen gezien worden als aanvulling op regulier onderzoek.
10. In de regelingswijziging is geen aandacht voor ecologisch deskundigen of vleermuispecialisten, die noodzakelijk zijn om vleermuissoorten en -functies vast te kunnen stellen, effecten op de staat van instandhouding kunnen analyseren en (efficiënte) compensatieplannen op te kunnen stellen.